

TÜRKİYELİ LEZBİYEN, BİSEKSÜEL VE TRANS KADINLARIN MARUZ KALDIĞI ŞİDDET VE AYRIMCILIK

SOGI Bağımsız Uzmanının Raporuna Katkı

January 2026

Contact details: Kerem DİKMEN | Email: kerem.dikmen@kaosgl.org | Phone: +905322339351 | www.kaosgldernegi.org |

About Kaos GL Association: On September 20, 1994, the organization joined the field of advocacy as “Kaos GL” magazine; in 2005, it applied to the Governorate of Ankara and gained the status of an association. It fights for the human rights of LGBTI+ persons. It carries out its activities through human rights, media and communication, refugee rights, academic and cultural rights programs. It engages in advocacy, lobbying, human rights monitoring and reporting, journalism, cultural and academic journal publishing.

1. Türkiye'de LBT'lerin Genel Durumu

Kaos GL geçtiğimiz iki yıl içerisinde (UPR; sözleşme mekanizmaları ve diğer bildirimler) BM'ye sunduğu ve her birinden bağımsız uzmanı haberdar ettiği bildirimlere özellikle dikkat çeker ve Bağımsız Uzmanı bu raporları incelemeye davet eder.¹

Kaos GL tarafından 2024'te yayımlanan Lezbiyenlerin İnsan Hakları Raporunda bir görüşmecinin aktarımı genel bir fikir vermektedir: “Dün mesela konsere gittim partnerimi öptüm ve tuhaf hissettim kendimi. Çünkü bunu sadece belli yerlerde yapabiliyoruz. Bana fark ettirilecek bir bakış yaşamadım ama içsel olarak korkuyu nasıl kodlamışız. Çünkü ilk kez gittiğim bir yerdi. Belli mekanları kullanıyoruz, bir fine-dining restoranına gidemezsin mesela. Gidersin ama kesinlikle 2 yakın kız arkadaş gibi takılırsın.”²

2. Hukuki ve Politik Çerçeve

AKP ve MHP'den oluşan iktidar koalisyonu, LGBTİ+ hakları açısından Anayasadaki sınırlı ve işlevsiz güvenceleri bile ortadan kaldırmayı amaçlayan bir ajandaya sahip.³ 2022 yılında sunulan Anayasa Değişiklik teklifi, kabul süreci tamamlanmasa da, bunun en önemli delili.⁴ Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, LBT'lerin ihlal başvurularını sistematik olarak kabul edilemezlik kararı ile karşılamaktadır. Avrupa İrkçılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Komisyonunun 12.06.2025'te yayımladığı son gözden geçirme raporunda bu duruma dikkat çekilmiştir.⁵ ECRI bu raporda Türkiye'ye cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli ayrımcılığın da TİHEK'in görev alanına dahil edilmesini tavsiye etmiştir.⁶ Raporda, LGBTİ+'ların hukuk önünde eşit korunmadığı ifade edilmektedir. (§ 24) Ulusal insan hakları mekanizmasına ilişkin ECRI tarafından tespit edilen eksiklik, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesinin Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesinin gözden geçirilmesine ilişkin sonuç gözlem raporunda da eleştiri ve tavsiye konusu edilmiştir. (CCPR/C/TUR/CO/2, para 13, 14)⁷ Ayrıca Türkiye'nin son evrensel periyodik izlemesinde ulusal kurumların LGBTİ+ dışlayıcı yapısını ülkelerin tavsiyelerinden gözlemlemek mümkündür.⁸ Sınırlı da olsa ayrımcılık Türk Ceza Kanununda suç olarak tanımlanmaktadır ancak tıpkı ulusal insan hakları kurumu gibi

¹ Bunlar Kaos GL'nin tek başına veya koalisyon üyesi olarak İşkenceye Karşı Komiteye (2024), Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesinin gözden geçirmesi için İnsan Hakları Komitesine (2024), evrensel periyodik izleme için İnsan Hakları Komitesine (2024) ve ayrıca 2025 yılı içerisinde Bağımsız Uzmanı da bilgilendirerek raportörlere veya komitelere sunulan raporlardır.

² <https://kaosgldernegi.org/images/library/lezbi-yenleri-n-i-nsan-haklari-raporu-2.pdf>

³ <https://www.duvarenglish.com/akp-plans-to-shut-down-lgbt-associations-in-turkey-with-constitutional-amendment-proposal-news-62619>

⁴ <https://www.reuters.com/world/middle-east/erdogan-says-constitutional-change-will-protect-families-against-perverse-trends-2022-10-31/>

⁵ <https://rm.coe.int/sixth-report-on-turkiye/1680b65698> (Page 6)

⁶ <https://rm.coe.int/sixth-report-on-turkiye/1680b65698>

⁷ <https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=TKc6NEAPKCPOom%2B2ViVj%2Bm9U1oaFuvR1LjWKKxQDp%2FeA1Z0MxMEbUdS7t8uBSnafpcwYOYT4kh88lf3lfAhAOA%3D%3D>

⁸ 40.311 Canada; 40.315 Finland

ceza kanununun ilgili maddesi de cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğini dışlamaktadır. Bu durum da Türkiye'nin son gözden geçirmesinde tavsiye konusu edilmiştir.⁹ Öte yandan Türkiye 2025 yılı içerisinde LGBTİ+ varoluşunu kriminalize eden iki yasa girişimine de sahne oldu.¹⁰

Politikalar ise LGBTİ+ kapsayıcı olmak bir yana LGBTİ+ dışlayıcıdır.

At a forum, which began on May 22, President and AKP Chair Recep Tayyip Erdoğan also delivered a speech on May 23. In his half-hour address, Erdoğan spent nearly the entire time targeting LGBTI+ individuals. He declared the 2026-2035 period as the “Decade of Family and Population.”¹¹

20 Kasım 2025'te Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından düzenlenen etkinlikte konuşan Erdoğan "Cinsiyetsizleştirme gibi dayatmalara ve LGBT gibi sapkın akımlara karşı gerekli tüm önlemleri alıyor, bu noktada en küçük bir tavize, ihmale, rehavete mahal vermiyoruz." dedi.¹²

Bakanlık, kamu kurumlarının Türkiye'deki LBT karşıtı politikalarının uygulayıcı ve uygulatıcı icra organıdır. Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı, bu politikaların temel referans metnidir.¹³

“Bahsi geçen belge, Türkiye’de her geçen gün kadınların aile içerisinde öldürülmesine ve şiddete maruz kalması karşısında alınması gereken tedbirlere yönelik bir şey demiyor. Sıklıkla yaşanan aile içi cinsel istismar vakalarını ya da çocuk yaşıta, erken ve zorla evlendirilmeleri bir sorun olarak gündemleştirmezken, erken yaşıta çocuk doğurmayı, yaşlı, engelli ve çocukların bakımını üstlenmeyi kadının “fitri” görevi olarak görüyor. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yayımladığı belgenin referanslarından biri ise 12. Kalkınma Planı. 12. Kalkınma Planı içerisinde yer alan “zararlı akımlar” kavramı bakanlığın LGBTİ+ düşmanlığına dayanak oluşturuyor. Hazırladığı belgelerde LGBTİ+ düşmanlığına yer veren yalnızca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı değil. Cumhurbaşkanlığına bağlı kurumlar arasında yer alan Diyanet İşleri Başkanlığının da hazırladığı Stratejik Plan, LGBTİ+ düşmanlığını ve bu düşmanlığa ayrılan kaynakları açıkça ortaya koyuyor.”¹⁴

⁹ 40.307 Ireland; 40.308 Mexico; 40.309 Australia; 40.310 Iceland; 40.311 Canada; 40.312 Norway; 40.313 Kingdom of the Netherlands

¹⁰ <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2025/10/turkiye-leaked-proposals-that-would-criminalize-lgbti-people-must-never-see-the-light-of-day/>

¹¹ <https://kaosgl.org/en/single-news/erdogan-targeted-lgbti-individuals-at-the-international-family-forum-and-declared-the-2026-2035-period-as-the-decade-of-family-and-population>

¹² <https://www.aile.gov.tr/haberler/cumhurbaskani-erdogan-ve-aile-ve-sosyal-hizmetler-bakanimiz-goktas-aile-ve-kultur-sanat-sempozyumu-kapanis-oturumuna-katildi/>

¹³ <https://www.aile.gov.tr/media/165130/ailenin-korunmasi-ve-gu-c-lendirilmesi-vizyon-belgesi-ve-eylem-planı.pdf>

¹⁴ Bursa Özgür Renkler Derneği tarafından yayımlanan "Aile Yılına Lezbiyen Manevra" isimli rapordan alıntılanmıştır. Türkçe raporun tamamına

<https://drive.google.com/file/d/1GbM0sMHUJkBcClFd4s1DEDJgiOD6Kno2/view> adresinden erişilmektedir.

3. Toplumsal Cinsiyet Normları ve Heteronormativite

Toplumsal cinsiyet normları, toplumun cis-hetero kadın ve erkeklerden oluştuğu varsayımına göre şekillenmiş, bu durum üst yapı kurumu olan hukuk normlarını da doğrudan belirlemiştir. Evlilik aklının bir kadın ve bir erkek arasında olabileceği yasal hükme bağlanmıştır, medeni birliktelik düzenlenmemiştir. Bu durum partnere bağlı haklar (Miras, sosyal güvence gibi) konusunda LBT'leri otomatikman sistem dışına itmektedir. Heteronormative structures within care and social services in Türkiye limit LGBTI+ women's access to healthcare, elderly care, and social support services, preventing them from receiving the necessary services and, thus, leading to a decrease in their quality of life.¹⁵

4. Görünmezlik, Sessizleştirme ve Silinme

Ulusal eylem planlarında, toplumsal cinsiyet politikaları, aile politikalarında geçen “kadın” kelimesi doğrudan heteroseksüel kadını kast etmektedir ve kadını toplumsal bir kimlik olarak değil ailede bir eş veya çocukların annesi olarak görmekte, koruması bir nesne olarak ele almaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, il valiliklerine “gender” gibi kelimelerin yazışmalarda kullanılmaması konusunda direktif göndermiştir.¹⁶ Kamu istatistiklerinde LBT'ler açısından ayrıştırılmış hiçbir veri bulunmamaktadır. Bu nedenle kilit konular olan şiddet, sağlık, istihdam alanlarında da LBT'lere özgü veri eksikliği söz konusudur. Bakım hizmetleri, sağlık sistemi heteroseksüel kadını baz alarak yapılandırılmıştır.¹⁷

Araştırmalar, LBT'leri görünmez olmaya zorlayan kamu politikalarının diğer alanlarda da sonuçlara neden olduğunu göstermektedir. Kaos GL'nin özel sektör ve kamu sektöründe istihdama ilişkin yaptığı 2025'te yayımlanan son araştırmada çalıştığı kamu kurumunda cinsiyet kimliği, cinsel yönelim ve cinsiyet özellikleri yönünden tamamen açık olduğunu beyan eden katılımcıların araştırma örneklemindeki oranı %4 olarak saptanmıştır.¹⁸ Özel sektör bakımından da durum benzerdir, işyerinde tamamen açık olmayan katılımcıların örneklem içindeki yüksek oranı (%78,1), Türkiye'de özel sektörde LGBTİ+ görünürlüğünün önünde büyük engeller olduğunu ve etkili biçimde kapsayıcı politikalar uygulayan işyerlerinin sayısının düşüklüğünü ortaya koymaktadır.¹⁹

Devletin LBT'leri sosyal hayattan izole etmeye dönük politikasının en yakın örneği, 12 Aralık 2025 tarihinde İzmir merkezli Genç LGBTİ+ Derneğinin kapatılmasıdır. İzmir 3. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından verilen kapatma kararının gerekçelerinden biri de derneğin, sosyal medya hesabından 2021 yılında lezbiyen görünürlük günü ile ilgili paylaşım yapmış

¹⁵ <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/women/cfis/care-support/subm-mandate-wg-cso-kaos-gl.docx>

¹⁶ <https://kaosgl.org/en/single-news/a-34-warning-34-from-the-ministry-of-family-to-its-directorates-against-lgbti-do-not-use-the-concepts-of-gender-gender-identity-or-sexual-orientation>

¹⁷ <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/women/cfis/care-support/subm-mandate-wg-cso-kaos-gl.docx>

¹⁸ <https://kaosgldernegi.org/images/library/public-2025.pdf>, page 5.

¹⁹ <https://kaosgldernegi.org/images/library/private-sector-2025.pdf>, page 6.

olmasıdır.²⁰ Bu durum LBT'lerin örgütlenme hakkına yapılan aşırı bir müdahale olarak uluslararası insan hakları örgütleri tarafından da kınanmıştır.²¹ Avrupa Konseyi CINGO Başkanı ve Uzmanlar Konseyi tarafından Türkiye'ye bir mektup gönderilmiştir.²² BM İnsan Hakları Savunucuları Özel Raportörü de Türkiye makamlarına çağrıda bulunmuştur.²³

Türkiye'nin LBT'lerin örgütlendiği derneklerin kapatılması için yürüttüğü tacizin son örneği olan bu kapatma kararı, önceki davaların da devamı niteliğindedir.²⁴

Aslında bu konu, Türkiye bağlamında LBT varoluşunun görünür olduğu alanların, müstehcenlik suçlamasının temelini teşkil etmesi gerçeğini doğurmaktadır. Müstehcenlik suçlaması, kamusal alandaki LBT'leri suçlamak için sıkça kullanılmaktadır. Dekoltesini gösteren bir sosyal medya paylaşımı yapan trans kadının müstehcenlik suçundan aldığı ceza bunun yakın örneğidir.²⁵ LGBTİ+ dernekleri 08.01.2026 tarihinde bir bilgi notu yayımlayarak müstehcenlik suçlamasının yapısal etkilerini dile getirmişlerdir.²⁶

5. LBT'lere Yönelik Şiddet ve Ayrımcılık Biçimleri

5.1. Ev İçi Şiddet

Türkiye, ev içi şiddetin önlenmesine ilişkin en önemli uluslararası sözleşmelerden biri olan İstanbul Sözleşmesinden 20 Mart 2021'de tek taraflı olarak çekilmiştir.²⁷ Bu durum BM İşkenceye Karşı Komite tarafından da eleştirilmiş ve sözleşmeye dönme yönünde tavsiye verilmiştir.²⁸ (CAT /C/TUR/CO/5 para 32, 33). Türkiye bu konuda getirilen eleştirilere genel olarak 6284 sayılı Law on Protecting Family And Preventing Violence Against Women yürürlükte olduğunu öne sürerek yanıt vermektedir, ancak kanunun adından da görüleceği üzere kanun, kadını ailenin bir nesnesi olarak görmekte ve koruma mekanizmalarını da buna

²⁰ <https://kaosgl1.org/en/single-news/reason-given-for-the-dissolution-of-the-young-lgbti-association-lesbian-visibility-day-posts>

²¹ <https://www.fidh.org/en/issues/human-rights-defenders/turkey-arbitrary-dissolution-of-the-young-lgbti-association>

²² <https://rm.coe.int/letter-ambassador-of-turkiye-17dec2025/488029d9b7>

²³ <https://x.com/marylawlorhrds/status/2001284316597305427?s=12>

²⁴ <https://bianet.org/haber/we-will-stop-femicides-platform-faces-closure-for-immoral-activities-260418>

²⁵ <https://bianet.org/haber/trans-activist-janset-kalan-sentenced-for-obscenity-over-photo-showing-cleavage-313904>

²⁶

https://kaosglidernegi.org/images/library/mustehcenlik.pdf?_gl=1*6r5xbo*_gcl_au*MTEzOTE1OTE3OC4xNzY1NTQ5NTM2*_ga*MTIzNzAyOTQzNy4xNzU3MzM1MTQz*_ga_31RL51KJ4M*cze3NjgzNzI0NDEkbzY5JGcxJHJHxNzY4MzcyNzUyJG02MCRsMCRoMA..*_ga_59G06FWW5T*cze3NjgzNzI0NDEkbzY3JGcxJHJHxNzY4MzcyNzUyJG02MCRsMCRoMA..*_ga_9RYZLLJTD6*cze3NjgzNzI0NDEkbzQxJGcxJHJHxNzY4MzcyNzUyJG02MCRsMCRoOTQwMzM1OTUy

²⁷ <https://www.iletisim.gov.tr/english/haberler/detay/statement-regarding-turkeys-withdrawal-from-the-istanbul-convention>

²⁸ <https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=vy6VuGuaXFeztQd%2BkjlQFbSpC3uWI25mgWdon2z5m0wDLn53l2IOFDQPNRCSQoiGryy%2FDdsQwIvdTNOhJD2Y%2Fg%3D%3D>

göre inşa etmektedir. Türkiye’de nefrete dayalı şiddetin istatistiği tutulmadığından ev içi şiddetle ilgili veriye ancak medya izleme yoluyla ulaşılmaktadır.

5.2. Psikolojik, Ekonomik ve Sosyal Şiddet

LBT’lerin istihdama erişimde ve istihdamda yaşadığı ayrımcılık, ekonomik açıdan daha savunmasız bir ortama yol açmakta, istihdama erişebilen LGBTİ+’ların %64,3’ünün yönetici olmadığı dikkate alındığında, istihdama erişimin de her koşulda ekonomik özgürlük anlamına gelmediği görülmektedir. Atanmış aileye bağımlılığı da getirebilen bu durum ev içi şiddetin de artması anlamına gelmektedir. Kayıtdışı çalışma bir güvencesizlik olarak ekonomik şiddetin farklı bir yüzüdür. Heteroseksüel kadınların aksine LBT’ler partnere bağlı sosyal güvencelerden yararlanamadığından, bu ekonomik anlamdaki şiddet sarmalını güçlendirmektedir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, partisinin kongresinde dinleyicilere şöyle seslenmiştir: “Let's not worry about what lesbians and their like say. Let's look at our mothers. The pillar of the family is the mother. We will walk confidently to the future with our mothers”. Devletin en üst seviyesinden ifade edilen bu söylem, faillerdeki cezasızlık algısını güçlendirmesinin yanı sıra, sosyal alandaki şiddet için de benzer bir sonuç üretmektedir. Zira LBT’ler aileyi de tehdit eden bir unsur olarak ele alınmaktadır. Kaos GL’nin ulaştığı ve kamusallaşmamış Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı raporunda LGBTİ+ haklarının sosyal programlar aracılığıyla hedef alındığı açığa çıkartılmıştır.²⁹

Kaos GL tarafından yayımlanan Lezbiyenlerin İnsan Hakları Raporunda aktarılan deneyimler, devlet politikalarıyla desteklenen dışlanmanın sosyal alandaki sonuçlarını ortaya koymaktadır. Bir katılımcı şiddetin sıradanlığını “*Partnerimle bar çıkışı el ele yürürken bir adamın tacizine maruz kaldık. Taksi durağına sığındık*” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir katılımcı, adı konmamış çemberi “*Taşrada çalışmak durumundaydım. Taşrada bu işler çok daha sıkıntılı. Hiç kendiniz olamıyorsunuz. Dar bir çember oluşturun belki taşrada da ama zaten sizin hiçbir şekilde beslenebileceğiniz kendiniz olabileceğiniz hiçbir alan yok dışarda. Dört duvar arasında kim yaşayabilir ki?*” diyerek ifade etmiştir.³⁰

5.3. Nefret Suçları, Tehdit ve Taciz

Türkiye, nefret suçları ile mücadele konusunda kapsamlı bir mevzuata sahip değildir. Var olan sınırlı maddeler ise LBT kapsayıcı değildir. Sınırlı mevzuatın var olmasına rağmen bu mevzuatın LBT dışlayıcı yapısı, dolaylı olarak, belirli eylemlerin cis-heteroların aksine

²⁹ <https://kaosgl1.org/en/single-news/ministry-of-family-prioritises-attacking-lgbti-s-over-fighting-poverty-report-shows>

³⁰ <https://kaosgl1.org/images/library/lezbi-yenleri-n-i-nsan-haklari-raporu-2.pdf>

LBT'lere karşı gerçekleştirilmesi durumunda cezasızlıkla karşılanacağını açıkça ortaya koymaktadır. Örneğin mal, hizmet satışının; mülk kiralamanın; mülk satışının; işe alımın veya olağan bir etkinlikte bulunmanın nefret saikiyle engellenmesini bir yıldan üç yıla kadar cezalandırılması Türk Ceza Kanunun 122. maddesinde düzenlenmektedir.³¹ Ancak madde metninde belirtilen formlar arasında cinsel yönelim sayılmadığından, bu eylemlerin LBT'lere karşı işlenmesi halinde ceza öngörülmemektedir ki bu durum evrensel periyodik inceleme sırasında da Türkiye'ye dönük tavsiyelerden bir kısmının konusudur. (Bakınız, bu katkının 2.1 bölümü.)

Bu durum gündelik hayatı doğrudan etkilemektedir. Kaos GL'nin anket yoluyla yaptığı 2023 tarihli nefret suçları araştırmasında paylaşılan sonuçlara göre nefret suçları mağdurlarının 7'si fiziksel olarak yaralandı; 20'si olay sonrası korku, kaygı, utanç ve intihar düşüncesi gibi psikolojik sorunlar yaşadığı bulguları.³²

Nefret suçuna maruz kalan LGBTİ+'lardan 7'si fiziksel olarak yaralandı; 20'si olay sonrası korku, kaygı, utanç ve intihar düşüncesi gibi psikolojik sorunlar yaşadı. Rapora göre; 5 vakanın failleri aile üyeleri, 7 vakanın failleri mağdur tarafından tanınmayan sivil kişiler oldu. 3 vakanın failleri okul arkadaşlarıyken 1 vakanın failleri ise iş arkadaşlarıydı. Raporda, 27 nefret suçu vakasının sadece 2'sinin polise bildirildiğine dikkat çekildi.

Kaos GL'nin daha genel anlamda LGBTİ+'lara dönük hak ihlallerini ele aldığı en güncel insan hakları raporu da benzer olguları ortaya koydu.³³ Rapora göre, Türkiye'de LGBTİ+'ara yönelik nefret suçları tırmanışta. Geçen yıl boyunca en az 5 yaşam hakkı ihlali yaşanırken bunların 3'ü nefret cinayeti olarak kayda geçti. Ayrıca 21 gözaltı, 24 işkence ve kötü muamele, 27 kişisel bütünlük ihlali rapor edildi.³⁴

Özellikle trans kadınlar olmak üzere LGBTİ+'lardan hem mülk edinirken hem de mülk kiralarken olağan dışı ve yüksek bedeller talep ediliyor, dolayısıyla da bu grupların barınma hakları kısıtlanıyor. Türkiye'deki mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinden kaynaklı sistematik ayrımcılık ve fırsat eşitsizlikleri, lezbiyenlerin barınma olanaklarına eşit şekilde yararlanmadığını göstermiştir. Tek başına ya da aynı atanmış cinsiyetten partneri ile yaşayan lezbiyenler, seks işçisi lezbiyenler, çocuğuyla yalnız yaşayan lezbiyenler, yoksul lezbiyenler, aile içi şiddetten hayatta kalan lezbiyenler, mülteci lezbiyenler vb. barınma konusunda birçok ihlal ve engelle karşılaşmaktadır. 17 Mayıs Derneği'nin Yoksulluk raporuna göre: "trans kadınların evlerinin seks işçiliği yaptıkları gerekçesiyle mühürlenmesi kolluk güçlerinin sıklıkla başvurduğu bir uygulama."³⁵

³¹ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF\(2016\)011-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF(2016)011-e)

³² <https://kaosgldernegi.org/images/library/nefret-suc-lari-2023-raporu-1.pdf>

³³ <https://kaosgldernegi.org/images/library/lgbt-s-human-rights-2024-report-mini.pdf>

³⁴ <https://www.dw.com/tr/kaos-gl-toplumda-g%C3%B6r%C3%BCn%C3%BCr-olma-m%C3%BCcadelesi/a-73037729#:~:text=Kaos%20GL'nin%202024%20C4%B0nsan,ki%C5%9Fisel%20b%C3%BCt%C3%BCnl%C3%BCk%20ihlali%20rapor%20edildi.>

³⁵ <https://www.17mayis.org/images/publish/pdf/ayrimciliktan-yoksulluga-turkiye-de-lgbti-lar-27-09-2022.pdf>

5.4. Dijital Alanlarda Şiddet ve Hedef Gösterme

Geleneksel medya yayınlarının dijital araçlarla yaygınlaşması, bu iki zeminin iç içe geçtiği bir şiddet sarmalını da beraberinde getiriyor. Kuruluş kanunu ayrımcı yayınları da denetlemek olmasına rağmen Radyo Televizyon Üst Kurulu, LBT'leri ekranlarında görünür kılan ve platformlarda da yayın yapan radyo ve televizyon kanallarına ağır para cezaları veriyor.³⁶ Bir devlet kurumu olan RTÜK, 2022 ve sonraki yıllarda örgütlenen LGBTİ+ karşıtı mitinlerin çağrı videosunun kamu spotu olarak radyo ve televizyonlarda yayımlanmasını sağlayarak fiziksel alanda olduğu gibi dijital alanda da nefreti körükledi.³⁷

5.5. İfade ve Toplanma Özgürlüğü

İfade özgürlüğü ve onun özel bir görünümü olan toplanma özgürlüğü başlığını, ihlallerin bu alandaki yoğunluğu da dikkate alarak ayrıca ele almalıyız. Zira toplanma özgürlüğü çoğu zaman LBT'lere dönük işkence ve kötü muamelenin de başlangıç noktasını teşkil etmektedir. Ankara'da yapılan "Gençlik Ayakta" yürüyüşüne saldıran polis, bir trans kadını işkenceyle gözaltına aldı.³⁸ Valilik, sosyal medyaya yansıyan şiddet görüntülerinin ardından "sözde kadın" diyerek işkenceyi savundu.³⁹ 8 Mart 2025'te ise İstanbul Kadıköy'de düzenlenen 8 Mart mitinginde en az 11 kişi gözaltına alındı. İstanbul Barosu'nun açıklamasına göre gözaltına alınanlardan biri avukat. Özellikle Trans Pride adına yapılan konuşma sırasında polis müdahale ederek gökkuşağı bayrağının açılmasına engel oldu.⁴⁰ Sembol üzerindeki yasaklar LBT'lerin kamusal alandan dışlanması uzun zamandır uygulanan en temel gerekçelerinden biri. Üniversitelerdeki bayrak yasağı uygulamaları 2025'in dikkat çeken ihlallerinden oldu. LBT öğrenciler bayrak taşıdıkları nedeniyle üniversitelerde şiddete uğradılar, etkinlikleri yasaklandı veya haklarında soruşturmalar açıldı.⁴¹ 2025 İstanbul Onur Yürüyüşüne katıldıkları için yargılananların duruşmasına gelen bir kadın ise üzerindeki t-

³⁶ <https://bianet.org/haber/rtuk-fines-streaming-platforms-orders-removal-of-films-over-anti-family-content-311665>

³⁷ <https://www.duvarenglish.com/turkeys-media-watchdog-to-support-anti-lgbti-rally-news-62966>

³⁸ <https://kaosgl.org/haber/ankara-valiligi-polis-iskencesini-transfobiyle-savundu> (Ankara Valiliğinin açıklamasında şuna yer verildi:

³⁹ <https://x.com/AnkaraValiligi/status/1915898344423014825?s=20> (Açıklamada şu ifadeler dikkat çekmektedir: Bazı basın ve sosyal medya organlarında, "Erkek polis memurlarının -sözde- kadın bir şahsı gözaltına aldıkları sırada, vücudunun bir kısmının görüldüğü" görsellerin yer aldığı tespit edilmiştir.)

⁴⁰ <https://medyascope.tv/2025/03/08/8-martta-kadinlara-ankarada-engelleme-istanbulda-11-gozalti/>

⁴¹ <https://t24.com.tr/haber/koc-universitesi-nde-8-ogrenciye-gokkusagi-merdiven-ve-katil-israil-yazisi-sorusturmasi,1244477>

<https://t24.com.tr/haber/ytu-de-guvenlikten-protestocu-ogrencilere-sert-mudahale-elimizdeki-lgbti-bayraklarini-toplumu-rahatsiz-ediyor-diyerek-zorla-aldilar,1233351>

<https://kaosgl.org/haber/universitelerde-gokkusagi-bayraklarina-saldiri-lubunyalari-mucadelesini-surdurecek>
<https://t24.com.tr/haber/bogazici-universitesi-nde-ogrencilerin-boyadigi-gokkusagi-merdivene-ozel-guvenlik-engeli-biz-onlara-renklerle-gelirken-onlar-bize-griligi-layik-goruyorlar,1243205>

<https://kaosgl.org/haber/mimar-sinan-da-lgbti-bayragina-yasak-iddiasıyla-saldiri>

shirt'te lezbiyen kelimesinin yazılı olması nedeniyle adliyeye alınmadı.⁴² Ancak sembol ve bayrak taşımak, LBT'lere dönük ifade özgürlüğü ihlallerinin tek gerekçesi değil. İstanbul'daki bir sergide, aralarında "Trans cinayetleri politiktir" yazılı bir görsel, gökkuşağı bayrağının da bulunduğu iki sanatsal içerik uygunsuz bulunarak yasaklandı.⁴³ LBT veya destekçi sanatçıların Kültür Bakanlığı tarafından sansürlendiği gizlenmiyor.⁴⁴ Anne-kız ilişki, aşk ve "**akışkan cinsel kimlik**" gibi konuları ele bir roman hakkında ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından sansür kararı alındı, karar Resmi Gazete'de yayımlandı.⁴⁵ RTÜK ise All of Us Strangers filmine lezbiyenlik temasını işlemesi nedeniyle ceza verdi.⁴⁶

LBT'lerin katıldığı barışçıl toplantıların tamamına yakını yasaklandı veya fiilen engellendi. Feminist gece yürüyüşünde kadınlar gözaltına alındı.⁴⁷ İstanbul Büyükşehir Belediye başkanının tutuklanmasını protesto eylemlerine katılan LBT'ler gözaltına alındı, çıplak aramaya maruz bırakıldı. Bunu protesto etmek bile polis tarafından engellendi.⁴⁸

6. LBT Kadınların Sağlık Hakkına Erişiminde Ayrımcılık

Lezbiyen, biseksüel ve trans (LBT) kadınlar, sağlık hizmetlerine erişimde cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri temelinde yaygın ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Sağlık çalışanlarının önyargılı tutumları, LBT kadınların ihtiyaç duydukları sağlık hizmetlerini almalarını engellemekte ve ruh sağlıklarını olumsuz etkilemektedir. Bu durum, LBT kadınların sağlık kurumlarından kaçınmasına ve sağlık hizmetlerine ancak sağlık sorunları ağırlaştığında başvurmasına yol açmaktadır.

Araştırmalar, lezbiyen ve biseksüel kadınların önemli bir bölümünün ayrımcılık korkusu nedeniyle sağlık hizmeti almaktan kaçındığını ortaya koymaktadır. Sağlık hizmetine erişildiğinde ise sağlık çalışanlarının çoğu zaman hastaların cinsel yönelimlerine odaklandığı, cinsel öyküyü ve cinsel şiddet öyküsü gibi kritik risk faktörlerini yeterince dikkate almadığı görülmektedir. Bu yaklaşım yanlış teşhis ve eksik tedavi riskini artırmaktadır.⁴⁹

⁴² <https://www.odatv.com/guncel/istanbul-onur-yuruyusu-davasi-lezbiyen-tisortuyla-adliyeye-alinmadi-120110141>

⁴³ <https://bianet.org/haber/12-barikat-sergisine-polis-engeli-17-esere-el-konuldu-307953>

⁴⁴ <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/gunaydin/tuba-kalcik/2025/06/13/sebep-siyasi-degil-ahlaki> (Hükümet destekli gazetede çıkan makalede şu ifadeler yer verildi: "Haberini araştırdım. Bakanlık'a yakın kaynaklardan edindiğim bilgiye göre olayın kesinlikle siyasi olmadığı ve bazı sanatçıların LGBT'yi desteklemelerinden ve sahnede LGBT şovu yapmalarından dolayı konserlerine onay verilmediğini öğrendim.)

⁴⁵ <https://www.resmigazete.gov.tr/ilanlar/eskiilanlar/2025/06/20250627-4-3.pdf>

⁴⁶ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/rtukten-milli-ve-manevi-degerlere-aykirlilik-gerekcesiyle-5-dijital-platforma-ceza/3691553>

⁴⁷ <https://t24.com.tr/haber/kadinlar-ve-lgbti-lar-23-feminist-gece-yuruyusu-icin-taksim-de-aile-sizin-isyan-bizim--,1224448>

⁴⁸ <https://bianet.org/haber/feministlerden-gozaltinda-taciz-ci-plak-arama-protestosu-failler-cezalendirilsin-306188>

⁴⁹ Guide to Care for Lesbian, Gay, Bisexual, and Trans Patients
<https://kaosglidernegi.org/images/library/saglik.pdf>

Kaos GL'nin 2017'den bu yana yayımladığı **“Jinekoloji Konuşmaları”** çalışmaları, lezbiyen, biseksüel ve trans kadınların jinekolojik muayenelerde ayrımcılığa, kötü muameleye ve hak ihlallerine maruz kaldığını göstermektedir. Bu deneyimler, LBT kadınların sağlık sistemine olan güvenini zedelemekte ve tedavilerin yarıda bırakılmasına ya da sağlık hizmetlerinden tamamen vazgeçilmesine neden olmaktadır.⁵⁰

6.1 Trans Kadınların Sağlık Hakkı ve Hormon Replasman Tedavisine Yönelik Kısıtlamalar

Trans kadınlar için hormon replasman tedavisi (HRT), sağlık hakkının ayrılmaz bir parçasıdır. Ancak Türkiye’de HRT’ye erişim, uzun süredir hukuki, idari ve ekonomik engellerle sınırlandırılmaktadır. Bu durum, son dönemdeki yargı paketleri ve idari uygulamalarla daha da ağırlaştırmıştır.

20 Kasım 2024’te Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu tarafından, testosteron, östrojen ve GnRH analogları gibi HRT’de kullanılan temel ilaçlara süresiz kısıtlamalar ve kotalar getirilmiştir. Bu uygulama, özellikle kamu sağlık sistemine bağımlı olan trans kadınların hormon tedavisine erişimini fiilen engellemekte; tedavinin kesintiye uğraması ise ciddi fiziksel ve ruhsal sağlık riskleri doğurmaktadır.

6.2 Mülteci LBT Kadınlar ve Kesişen Ayrımcılık

Mülteci LBT kadınlar, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelindeki ayrımcılığa ek olarak mülteci statüsünden kaynaklanan yapısal engellerle karşılaşmaktadır. Dil bariyerleri, sağlık sistemine dair bilgi eksikliği ve ikamet edilen şehirde uzman sağlık hizmetlerinin bulunmaması, sağlık hakkına erişimi ciddi biçimde sınırlamaktadır. Bu durum özellikle kronik hastalıklar ve trans mültecilerin geçiş sürecine ilişkin sağlık ihtiyaçları açısından hayati riskler yaratmaktadır.⁵¹

Kesişen Alanlar

4.1. Trans Kadınlar⁵²

Son zamanlarda trans kadınlara dönük şiddet ve ayrımcılığın temeli, onların erkek olduğuna dair açık devlet politikasından ilham almaktadır. Trans kadınların, kadınlar tarafından düzenlenen gösteri alanlarına girişleri kolluk görevlilerince engellenmeye

⁵⁰ <https://kaosgldernegi.org/images/library/2020jinekolog-muhabbetleri-son.pdf>

⁵¹ <https://kaosgldernegi.org/images/library/2019lgbti-multecilereng-web.pdf>

⁵² <https://www.nobetcigazete.com/bursada-lgbtli-bireylerin-yuruyusune-polis-engeli>

<https://kaosgl.org/haber/1-mayis-gokkusagi-manzaralari>

<https://kaosgl.org/haber/ege-onur-piknigi-nde-ogrencilere-sivil-polis-ve-guvenlik-tacizi>

çalışılmakta; trans bayrakları toplanma alanlarına yasadışı olduğu gerekçesiyle alınmamaktadır.

Nisan 2025'te Ankara'da yapılan "Gençlik Ayakta" yürüyüşüne saldıran polis, bir trans kadını işkenceyle gözaltına aldı. Trans onur yürüyüşlerine katılan barışçıl göstericilere gözaltı bir rutine dönüştü.⁵³

Cinsiyet uyum süreci şartları zorlaştırıldı, transların hormona erişimi yasal ve fiili olarak engelleniyor. Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, 81 ilin Valiliklerine gönderdiği yazıyla transların cinsiyet uyum süreçlerinde kullandığı hormon ilaçlarına 21 yaş sınırı getirdi.⁵⁴

İktidar koalisyonu tarafından hazırlanan 11. Yargı Paketinde ise son dakikada değişiklik yapıldı ve LBT varoluşunu hapisle cezalandıran, uyum sürecini daha da zorlaştıran ve Mahkemeden izin almaksızın ameliyat yapan hekimlerle yaptıran translar için hapis cezası öngören hükümler, ceza kanunu değişiklik teklifinden çıkartıldı.⁵⁵

Trans kadınlar istihdam süreçlerinden sistematik olarak dışlanıyor. Trans kadınların bir kısmı zorunlu veya gönüllü olarak seks işçiliği yapıyor. Ancak uyum sürecini tamamlamamış trans kadınlar genelevlere kabul edilmiyor. İstihdamda trans kadınlara eşit koşulları sağlamayan devlet; genelevlere kabul etmediği transların kayıt dışı seks işçiliği yapmasını da engelliyor. Ev kapatma kararlarıyla çalışma hakları ihlal edilen trans kadın seks işçileri, aynı zamanda ikamet ettikleri bu evlerini de kullanamaz hale getiriliyor. Barınma hakkı bu şekilde sistematik olarak ihlal edilen trans kadınlara ise alternatif barınma olanakları sağlanmıyor.

⁵³ <https://bianet.org/haber/11-istanbul-trans-onur-yuruyusu-nde-gozaltina-alinan-bes-kisiye-adli-kontrol-308711>

⁵⁴ <https://bianet.org/haber/turkey-restricts-hormone-therapy-access-for-trans-people-under-21-308907>

⁵⁵ <https://www.hrw.org/news/2025/10/29/turkiye-draft-law-threatens-lgbt-people-with-prison>